

Főoldal>Jogi lépések indítása>Hol és hogyan?>Melyik ország joga alkalmazandó?

Melyik ország joga alkalmazandó?

Horvátország

1 A hatályos jogszabályok forrásai

1.1 Nemzeti szabályok

A Horvát Köztársaságban a nemzetközi magán- és eljárásjogot alapvetően a kollíziós jogról szóló törvény (*Zakon o rješavanju sukoba zakona s propisima drugih zemalja u određenim odnosima*, ZRS; a Horvát Köztársaság hivatalos közlönye [*Narodne Novine*, NN], 53/91. sz.) szabályozza.

1.2 Többoldalú nemzetközi egyezmények

A polgári eljárásról szóló 1954. évi hágai egyezmény

A végrendeleti intézkedések szabályaival kapcsolatos kollíziókról szóló 1961. évi hágai egyezmény

A közúti balesetekre alkalmazandó jogról szóló 1971. évi hágai egyezmény

A termékfelelősségre alkalmazandó jogról szóló 1973. évi hágai egyezmény

1.3 Főbb kétoldalú egyezmények

Jogutódlási értesítés alapján a Horvát Köztársaság számos kétoldalú nemzetközi szerződés (például jogsegélyszerződések, konzuli egyezmények, valamint kereskedelmi és közlekedési szerződések) részesévé vált. A jogi kollíziók feloldására vonatkozó szabályokat is tartalmazó jogsegélyszerződések megkötésére meghatározott országokkal került sor:

1954. évi megállapodás Ausztriával a kölcsönös jogsegélyről, Bécs, 1954. december 16.

1956. évi megállapodás Bulgáriával a kölcsönös jogi együttműködésről, Szófia, 1956. március 23.

Megállapodás a Cseh Köztársasággal a jogi kapcsolatok szabályozásáról polgári, családjogi és büntetőügyekben, Belgrád, 1964. január 20.

1959. évi megállapodás Görögországgal a kölcsönös jogi kapcsolatokról, Athén, 1959. június 18.

1968. évi megállapodás Magyarországgal a kölcsönös jogsegélyről

2 A kollíziós jogi szabályok végrehajtása

2.1 A bírák hivatalból kötelesek-e alkalmazni a kollíziós jogi szabályokat?

Nemzetközi vonatkozású jogi helyzetekben a bíróságok az alábbi három módszert felhasználva alkalmazzák a nemzetközi magánjogot: kollíziós szabályok, elsőbbséget élvező kötelező rendelkezések és különös anyagi jogi rendelkezések.

2.2 Vissza- és továbbutalás (Renvoi)

A kollíziós jogról szóló törvény nemzetközi magánjoggal foglalkozó 6. cikke értelmében abban az esetben, ha a törvény rendelkezései alapján egy külföldi állam joga alkalmazandó, figyelembe kell venni annak az alkalmazandó jog meghatározására vonatkozó kollíziós szabályait.

Ha egy külföldi ország alkalmazandó jog meghatározására vonatkozó szabályai a Horvát Köztársaság jogára utalnak, a Horvát Köztársaság joga alkalmazandó, anélkül, hogy figyelembe kellene venni a máskülönbön alkalmazandó jog meghatározására vonatkozó szabályokat.

2.3 A kapcsoló tényező megváltozása

A kollíziós jogról szóló törvény általánosságban nem szabályozza e kérdést, de tartalmaz néhány ilyen esetekre irányadó különös rendelkezést (a 35. cikk (1) bekezdése kimondja például, hogy a házasság felbontására azon állam joga az irányadó, amelynek mindkét házastárs állampolgára a házasság felbontására irányuló eljárás megindításakor, a 45. cikk (1) bekezdése pedig úgy rendelkezik, hogy az örökbefogadás joghatásait azon állam jogával összhangban kell értékelni, amelynek az örökbefogadó és az örökbefogadott személyek egyaránt állampolgárai az örökbefogadás időpontjában).

Főszabály szerint minden egyes konkrét esetet az alapján kell értékelni, hogy rendeződött, tartós vagy alakulóban van-e a jogi helyzet. Ha valamely kollíziós szabály tartós helyzetre vonatkozik, annak létrejöttére jogi szempontból az akkor hatályos alkalmazandó jog az irányadó, és ha az az alkalmazandó jog megváltozásához vezet, az ilyen jogi helyzet joghatásait az alkalmazásának időpontja szerinti új joggal összhangban kell értékelni.

A tulajdonjogot és más vagyoni jogokat illetően, amelyeket azon állam joga alapján kell értékelni, ahol a vagyontárgy található, az alkalmazandó szabály szerint a korábban alkalmazandó joggal összhangban megszerzett tulajdonjog akkor is fennmarad, ha annak megszerzésére nem került sor az új alkalmazandó jog alapján. Mindazonáltal ha szerzőmód hiányában az ingóság feletti tulajdonjog megszerzésére nem került sor a korábbi jog alapján, az ilyen tulajdonszerzésre akkor kerül sor, ha az ingóság azon állam területére kerül, amely nem kíván meg szerzőmódot a vételhez.

2.4 Kivételek a kollíziós jogi szabályok általános alkalmazása alól

a) közrend

A kollíziós jogról szóló törvény 4. cikke értelmében nem alkalmazandó a külföldi állam joga, ha annak alkalmazása ellentétes lenne a kormányzati rendszernek a Horvát Köztársaság alkotmányában rögzített alapelveivel.

Az alapvető jogok, szabadság, valamint az emberi és polgári jogok védelmét szolgáló rendelkezésként értelmezendő 4. cikk mellett a közrend az emberi jogok és alapvető szabadságok védelméről szóló 1950. évi egyezményből eredő megoldásokat is magában foglalja.

A közrend nem kizárólag a belső jogot védi a külföldi anyagi joggal szemben. A belső közrend védelmére való hivatkozás igazolhatósága többek között attól függ, hogy a rendezendő jogvita szorosan kapcsolódik-e a nemzeti területhez és annak jogához, vagyis a *lex fori*hoz, és ilyen kapcsolat áll fenn, ha a külföldi jog alkalmazása tartósabb hatásokkal bírna a nemzeti területen.

b) elsőbbséget élvező kötelező rendelkezések

A nemzetközi vonatkozású helyzetekre olykor – többnyire elsőbbséget élvező kötelező rendelkezéseknek nevezett – különös *legis fori* szabályok vonatkoznak. E szabályok elfogadására ugyanabban az aktusban kerül sor, mint a kollíziós szabályokéra, és azok alkalmanként egyéb jogszabályokban is megtalálhatók.

2.5 A külföldi jog bizonyítása

A kollíziós jogról szóló törvény 13. cikkének (1) bekezdése értelmében a bíróság vagy hatáskörrel és illetékességgel rendelkező más szerv hivatalból köteles megállapítani a külföldi jog tartalmát. A kollíziós jogról szóló törvény 13. cikkének (2) és (3) bekezdése szerint a bíróság vagy hatáskörrel és illetékességgel rendelkező más szerv tájékoztatást kérhet a külföldi jogról a Horvát Köztársaság igazságügyi minisztériumától. A peres felek azonban nyilvános nyilatkozatot is tehetnek a külföldi jog tartalmát illetően.

3 Kollíziós jogi szabályok

3.1 Szerződéses kötelek és jogi aktusok

A kollíziós szabályok forrása a kollíziós jogról szóló törvény.

A kollíziós jogról szóló törvény 19. cikke értelmében e törvény vagy nemzetközi megállapodás eltérő rendelkezése hiányában a szerződésre a szerződő felek által választott jog az irányadó.

A 20. cikk szerint jogválasztás hiányában, és ha az ügy különleges körülményei nem utalnak másik jogra, az alábbi jogot kell alkalmazni:

1. ingóságok adásvétele esetén – azon hely jogát, ahol az eladó lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
2. vállalkozási vagy építési szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a(z építési) vállalkozó lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
3. megbízási szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a megbízott lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
4. képviseleti szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a képviselő lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
5. bizományi szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a bizományos lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
6. szállítmányozási szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a szállítmányozó lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
7. ingóságbérleti szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a bérbeadó lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
8. kölcsönszerződés esetén – azon hely jogát, ahol a hitelező lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
9. haszonbérleti szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a haszonbérbeadó lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
10. letéti szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a letéteményes lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
11. raktározási szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a raktározó lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
12. fuvarozási szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a fuvarozó lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
13. biztosítási szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a biztosító lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
14. szerzői jogi szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a szerző lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
15. ajándékozási szerződés esetén – azon hely jogát, ahol az ajándékozó lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor;
16. tőzsdeügyletek esetén – a tőzsde székhelye szerinti jogot;
17. önálló bankgaranciával kapcsolatos szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a garantőr székhelye volt a szerződés megkötésekor;
18. technológia (lisztszek stb.) átruházására irányuló szerződés esetén – azon hely jogát, ahol a technológia átvétőjének székhelye volt a szerződés megkötésekor;
19. munkaszerződésből eredő vagyoni (nem dologi) igények esetén – azon állam jogát, ahol a munkaszerződést teljesíteni kell vagy teljesítették;
20. egyéb szerződések esetén – azon hely jogát, ahol az ajánlattevő lakóhelye vagy székhelye volt az ajánlat elfogadásakor.

3.2 Szerződésen kívüli kötelmi viszonyok

A szerződésen kívüli kötelmi viszonyokat illetően – nemzetközi szerződések (a közúti balesetekre alkalmazandó jogról szóló 1971. évi hágai egyezmény) mellett – a kollíziós jogról szóló törvény tartalmazza az alkalmazandó jogra vonatkozó rendelkezéseket.

A kollíziós jogról szóló törvény a jogalap nélküli gazdagodásra, a megbízás nélküli ügyvitelre, a nem jogellenes károkozásból eredő szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra és a jogellenes károkozásra vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz.

A jogellenes károkozásra azon hely joga az irányadó, ahol a cselekményt elkövették, vagy ahol a következmények beálltak, attól függően, hogy melyik a legkedvezőbb a kárt szenvedett fél számára. Ha a kárért való felelősséget megalapozó esemény nyílt tengeren közlekedő hajón vagy repülőgépen következett be, a hajó lobogója szerinti állam vagy a repülőgép lajstromozásának helye szerinti állam joga tekintendő azon hely jogának, ahol a kárért való felelősséget keletkeztető cselekmények megtörténtek.

A jogalap nélküli gazdagodásra irányadó jog az azon jogviszonyra alkalmazandó jog, amely a jogalap nélküli gazdagodás létrejöttének alapjául szolgáló okból jött létre, amelynek létrejöttét ezen okból várták, illetve amelynek ezen okból kellett volna létrejönnie. A más ügyébe való jóhiszemű beavatkozásra (*negotiorum gestio*) a megbízás nélküli ügyviteli cselekmény elvégzésének helye szerinti jog az irányadó. A megbízás nélküli ügyvitel nélküli vagyontárgyhasználatból eredő kötelmi viszonyokra, valamint a nem jogellenes károkozásból eredő egyéb szerződésen kívüli kötelmi viszonyokra azon hely joga az irányadó, ahol a kötelmi viszonyt létesítő tények bekövetkeztek.

3.3 A személyi állapot, valamint annak a családi állapottal kapcsolatos vonatkozásai (név, lakóhely, cselekvőképesség)

A természetes személyek jog- és cselekvőképességére az érintett személy állampolgársága szerinti állam joga az irányadó.

Az állampolgárság szerinti állam joga szerint cselekvőképtelen természetes személy cselekvőképesnek minősül, ha a kötelezettség keletkezésének helye szerinti jog alapján cselekvőképességgel rendelkezik.

3.4 Szülő-gyermek kapcsolat megállapítása, ideértve az örökbefogadást is

A szülők és gyermekek közötti kapcsolatokra az állampolgárságuk szerinti állam joga az irányadó.

Ha a szülők és gyermekek eltérő államok állampolgárai, azon állam joga alkalmazandó, amelyben mindannyian lakóhellyel rendelkeznek.

Ha a szülők és gyermekek eltérő államok állampolgárai, és nem ugyanabban az államban rendelkeznek lakóhellyel, a Horvát Köztársaság joga alkalmazandó, ha a gyermek vagy bármelyik szülő a Horvát Köztársaság állampolgára.

Az apaság és anyaság elismerésére, megállapítására és vitatására azon állam joga az irányadó, amelynek az a személy, akinek apasága vagy anyasága elismerés, megállapítás vagy vita tárgyát képezi, a gyermek születésekor állampolgára volt.

3.4.1 Örökbefogadás

Az örökbefogadás feltételeire és megszüntetésére azon állam joga az irányadó, amelynek az örökbefogadó és az örökbefogadott személyek az örökbefogadás időpontjában egyaránt állampolgárai.

Ha az örökbefogadó és az örökbefogadott személyek eltérő államok állampolgárai, az örökbefogadás feltételeire és megszüntetésére az állampolgárságuk szerinti államok jogai együtt alkalmazandók.

Ha házastársak együtt fogadnak örökbe, az örökbefogadás feltételeire és megszüntetésére az örökbefogadott személy állampolgársága szerinti állam joga mellett a szülők állampolgársága szerinti államok jogai is alkalmazandók.

Az örökbefogadás alaki követelményeire az örökbefogadás helyének joga az irányadó.

Az örökbefogadás joghatásaira azon állam joga az irányadó, amelynek az örökbefogadó és az örökbefogadott személyek az örökbefogadás időpontjában egyaránt állampolgárai.

Ha az örökbefogadó és az örökbefogadott személyek eltérő államok állampolgárai, a lakóhelyük szerinti állam joga alkalmazandó.

Ha az örökbefogadó és az örökbefogadott személyek eltérő államok állampolgárai, és nem ugyanabban az államban rendelkeznek lakóhellyel, a Horvát Köztársaság joga alkalmazandó, ha egyikük a Horvát Köztársaság állampolgára.

Ha sem az örökbefogadó, sem az örökbefogadott személy nem állampolgára a Horvát Köztársaságnak, az örökbefogadott személy állampolgársága szerinti állam joga alkalmazandó.

3.5 Házasság, házasság nélkül együtt élő párok, élettársi kapcsolatok, házasság felbontása, különválás, tartási kötelezettségek

3.5.1 Házasság

A házasságkötés feltételeire minden egyes személy tekintetében azon állam joga az irányadó, amelynek az érintett személy a házasságkötés napján az állampolgára.

Még ha teljesülnek is a házasságkötés azon állam joga szerinti feltételei, amelynek a Horvát Köztársaság hatáskörrel rendelkező szerve előtt házasságot kötni kívánó személy az állampolgára, nem kerülhet sor házasságkötésre, ha a Horvát Köztársaság joga szerint egy korábbi házasság fennállásával, rokoni kapcsolattal vagy cselekvőképтелenséggel kapcsolatos házassági akadály áll fenn e személy tekintetében.

A házasságkötés alaki követelményeire a házasságkötés helyének joga az irányadó.

A házasság érvénytelenségére (semmisségére és megtámadhatóságára) bármelyik olyan jog alkalmazható, amely alapján a házasságkötésre sor került. A házasság felbontására azon állam joga az irányadó, amelynek a házastársak mindkettőn állampolgárai az eljárás megindításakor. Az állampolgárságuk szerinti államok jogai együtt alkalmazandók.

3.5.2 A házasság nélkül együtt élő párok és az élettársi kapcsolatok

A házasság bármilyen formája nélkül együtt élő személyek vagyoni viszonyaira az állampolgárságuk szerinti állam joga az irányadó.

Ha e személyek eltérő állampolgársággal rendelkeznek, a közös lakóhelyük szerinti állam joga alkalmazandó.

3.5.3 A házasság felbontása és a különválás

A házasság felbontására azon állam joga az irányadó, amelynek a házastársak mindkettőn állampolgárai az eljárás megindításakor. Az állampolgárságuk szerinti államok jogai együtt alkalmazandók.

3.5.4 Tartási kötelezettségek

A szülők és gyermekek kivételével a vér szerinti rokonok közötti tartási kötelezettségre, illetve az egymással házasságból eredő rokoni viszonyban álló más személyek tartási kötelezettségére a tartásra kötelezni kívánt rokon állampolgársága szerinti állam joga az irányadó.

3.6 Házassági vagyoni jogi rendszerek

A házastársak személyes kapcsolataira és jogszabály szerinti házassági vagyoni rendszerükre az állampolgárságuk szerinti állam joga az irányadó.

Ha a házastársak eltérő államok állampolgárai, a lakóhelyük szerinti állam joga alkalmazandó. Ha a házastársak sem közös állampolgársággal, sem azonos állambeli lakóhellyel nem rendelkeznek, az utolsó közös lakóhelyük szerinti állam joga alkalmazandó.

Ha az alkalmazandó jog nem határozható meg a fentiek alapján, a Horvát Köztársaság joga alkalmazandó. A házassági vagyoni szerződésre az a jog az irányadó, amely a házasságkötésekor irányadó volt a személyes kapcsolatokra és a jogszabály szerinti házassági vagyoni rendszerre.

Ha az ily módon meghatározott jog szerint a házastársak megválaszthatják a házassági vagyoni szerződésre irányadó jogot, az általuk választott jog alkalmazandó.

3.7 Öröklés, végintézkedések

Az öröklésre azon állam joga az irányadó, amelynek az örökhagyó az elhalálozásakor állampolgára volt.

A végrendelkezési képességre azon állam joga az irányadó, amelynek a végrendelet elkészítésekor állampolgára volt.

A végrendelet akkor érvényes jogilag alaki szempontból, ha az érvényes

1. a végrendelet elkészítésének helye szerinti jog szerint;
2. azon állam joga szerint, amelynek a végrendeletkészítő vagy a végrendeletkészítés napján, vagy az elhalálozásának napján állampolgára volt;
3. a végrendeletkészítőnek vagy a végrendeletkészítés napján, vagy az elhalálozásának napján meglévő lakóhelye szerinti jog szerint;
4. a végrendeletkészítőnek vagy a végrendeletkészítés napján, vagy az elhalálozásának napján meglévő tartózkodási helye szerinti jog szerint;
5. a Horvát Köztársaság joga szerint;
6. ingatlanok tekintetében ezenfelül az ingatlan fekvésének helye szerinti jog szerint.

3.8 Ingatlan

Az ingatlanokkal kapcsolatos szerződésekre kizárólag az ingatlan fekvése szerinti állam joga az irányadó.

3.9 Fizetéseképtelenség

A fizetéseképtelenségi eljárásról szóló törvény 303. cikkében rögzített alapelv szerint az eljárás megindításának helye szerinti állam joga az irányadó a fizetéseképtelenségi eljárás megindításának joghatásaira.

Utolsó frissítés: 12/11/2018

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.